

ZUR372b Podcasting (audiožurnalistika)

07. Živé vysílání

(živý vstup v roli reportéra i moderátora, beseda, moderování zpravodajských relací – s využitím školního rozhlasového studia)

Sebekratší živý vstup redaktora či respondenta vysílání oživuje – zejména pokud je reportér (či respondent) přímo na místě události, bezprostředně popisuje, co právě vidí, co už zjistil. Takové bezprostřední zavedení posluchačů přímo doprostřed dění vyvází i některé obsahové (neznáme ještě všechny informace), formální (mluvení spatra, občasné přeroknutí či odmlčení se) nebo technické (telefonát namísto zcela čistého hlasu) nedostatky.

Stejně tak živý rozhovor s respondentem (po telefonu, rozhlasových linkách, ve studiu) je mnohem autentičtější a působivější, než předtočený a postříhaný rozhovor. Na druhou stranu hrozí větší riziko, že to „nedopadne“ (a na rozdíl od předtočeného rozhovoru se už nedá stříhat ani opakovat).

Ještě více, než při předtáčeném zpravodajství, musí redaktor připravit jak sebe, tak i respondenta:

Sám musí vědět, o co vlastně jde (i když to pak třeba v rozhovoru bude jakoby postupně „odhalovat“), mít k dispozici faktické údaje k danému tématu (i širší rozhled), pokud jde o pro respondenta problematické téma, měl by redaktor mít dopředu rozmyšleno, kam třeba může respondent záměrně uhnout a jakými faktickými otázkami jej zase přivést zpět k tématu.

Naopak respondent by neměl dopředu znát přesné otázky (byť si je třeba redaktor už pro sebe napíše), ale jen přesněji specifikovaný okruh témat (aby si mohl připravit faktické údaje, příklady, případně nějaká čísla, i když pro rozhlas ne příliš).

Obecně složitá psychologická úloha, zejména pokud dotyčný hovořit příliš nechce, protože se jej probírané téma nějak negativně dotýká. V takovém případě je velmi důležitá volba jednotlivých otázek a jejich pořadí – začít něčím spíše neutrálním, a teprve až se rozmluví, přejít k ožehavějším dotazům, neklást konfrontační otázky přímo, ale stylem „někdo by si ale mohl myslet, že vaše jednání nebylo v pořádku“ apod.

Stejně tak musíme umět zvládnout situaci, kdy respondent sice mluvit chtěl, ale nadržuje se tématu, nebo je naopak až příliš stručný (všechna fakta musíme říci za něj), zadržává se atd. Proto je potřeba znát řečnické schopnosti respondenta ještě předtím, než jej vůbec pozveme do studia – zřejmě neexistuje člověk, jehož rétorické schopnosti by se po rozsvícení červené zlepšily, naopak se většinou dostaví tréma, která projev zhorší.

Živě vysílaný rozhovor po telefonu – ještě větší riziko, než ve studiu, nebo v terénu tváří v tvář – hovořící nevidí vzájemně své reakce, není možno použít nonverbální komunikaci například na zkrácení projevu apod. V takovém případě je o to důležitější, aby respondent dopředu věděl, o čem bude řeč, kolik asi bude otázek, jak dlouho má celý rozhovor trvat atd.

S respondentem nikdy nemluvíme o tématu těsně před vysíláním – během něj pak respondent (ale někdy i redaktor/moderátor) ztratí přehled, co bylo řečeno už v průběhu vysílání (tedy co slyšeli i posluchači) a co ještě před tím.

Specifickou formou živého rozhovoru je rozhovor redaktora/reportéra (v roli respondenta) s redaktorem/moderátorem ve studiu – v takovém případě je obvykle autorem všeho řečeného

(ohlášení i jednotlivých otázek) tázaný reportér. Moderátor by se pak daných otázek měl pokud možno držet a ne je měnit – reportér totiž informace pouze zprostředkovává a nemusí vědět vše (a otázky záměrně formuluje tak, aby mohl říci, co ví).